

R O M Â N I A
ÎNALTA CURTE DE CASAȚIE ȘI JUSTIȚIE
Secția a II-a civilă

Decizia nr. 1994/2016

Ședința publică de la 24 noiembrie 2016

Decizia nr. 1994/2016

Asupra recursurilor de față:

Din examinarea lucrărilor din dosar, constată următoarele:

Prin cererea înregistrată pe rolul Tribunalului București, secția a VI-a civilă, la data de 2 noiembrie 2012, sub nr. 42354/3/2012, reclamanta SC A. SA în contradictoriu cu pârătele SC B. SA, SC C. SA, SC D. SRL și SC E. SA, a solicitat tribunalului:

1. să constate caracterul ilicit al campaniilor de denigrare desfășurate de pârâte împotriva A. în perioada aprilie - mai 2012 (în legătură cu scoaterea de către A. a posturilor de televiziune F., C. și G. din grila de programe aferentă platformei DTH DIGI) și în anul 2011 (în legătură cu cererea de deschidere a procedurii insolvenței și acțiunea în daune de 60 de milioane de euro formulate de F. împotriva A.);
2. să interzică pârătelor să mai desfășoare în viitor campanii de denigrare cu privire la A.;
3. să oblige pârătele în solidar la plata sumei de 5.000.000 lei reprezentând daune morale pentru atingerea adusă reputației A. prin campaniile de denigrare menționate mai sus;
4. să oblige pârătele să difuzeze dispozitivul hotărârii, timp de o lună de zile de la data rămânerii irevocabile a hotărârii, pe posturile de televiziune F., I., C., G., J. și K., atât sub formă de știre în cadrul tuturor emisiunilor de știri, cât și sub formă de croll cursiv difuzat la intervale de o oră în partea superioară a ecranului, fără niciun comentariu din partea radiodifuzorului;
5. să oblige pârătele să publice, pe propria cheltuială și în integralitate, hotărârea pronunțată în prezenta cauză în cinci cotidiane de largă circulație, respectiv Jurnalul Național, Gazeta Sporturilor, Evenimentul Zilei, Libertatea, Adevărul odată pe săptămână timp de o lună de la data rămânerii irevocabile a hotărârii, precum și pe toate paginile de Internet aparținând H. timp de o lună de la data rămânerii irevocabile a hotărârii;
6. să oblige pârătele la plata în solidar a cheltuielilor de judecată.

Prin cererea precizatoare depusă la 5 februarie 2013, reclamanta a arătat că primul capăt de cerere formulat de societate având ca obiect constatarea caracterului ilicit al campaniilor media de denigrare a A. desfășurate de pârâte este un capăt de cerere de sine stătător și a solicitat soluționarea acestuia prin dispozitivul hotărârii.

La termenul din 22 martie 2013 tribunalul a luat act de cererea de renunțare la judecata cererii de chemare în judecată formulată în contradictoriu cu SC D. SRL, în raport de prevederile art. 246 C. proc. civ.

Prin încheierea din 1 aprilie 2013, tribunalul a respins excepțiile inadmisibilității, excepția lipsei calității procesuale pasive și excepția lipsei de interes invocate de pârătele SC B. SA, SC C. SA și SC E. SA ca neîntemeiate.

La termenul din 14 iunie 2013, tribunalul a luat act de schimbarea denumirii societății pârâte SC E. SA în SC L. SA.

Prin Sentința civilă nr. 7208 din 13 decembrie 2013 Tribunalul București, secția a VI-a civilă, a respins acțiunea, astfel cum a fost precizată, formulată de reclamanta SC A. SA, în contradictoriu cu SC B. SA, SC C. SA și SC L. SA (fostă SC E. SA) ca neîntemeiată și a luat act de renunțarea la judecata acțiunii formulate în contradictoriu cu pârăta SC D. SRL, prin lichidator judiciar M..

Împotriva Sentinței civile nr. 7.208 din 13 decembrie 2013 a formulat apel reclamanta A. SA

Prin Decizia civilă nr. 1.152/2014 din 27 noiembrie 2014 pronunțată de Curtea de Apel București, secția a VI-a civilă, s-a admis apelul formulat de apelanta-reclamantă SC A. SA în contradictoriu cu intimatele-pârâte SC B. SA, SC C. SA, SC L. SA (fostă SC E. SA), și SC D. SRL, prin lichidator judiciar M.

A fost schimbată, în parte, sentința apelată în sensul că a fost admisă, în parte, cererea de chemare în judecată formulată în contradictoriu cu intimatele pârâte.

S-a constatat caracterul ilicit al campaniilor de denigrare desfășurate de intimatele pârâte împotriva apelantei în anul 2011 și în perioada aprilie - mai 2012.

Au fost obligate intimatele pârâte în solidar la plata către apelanta reclamantă a sumei de 5.000.000 lei, reprezentând despăgubiri pentru prejudiciul moral.

Au fost obligate intimatele pârâte să difuzeze dispozitivul hotărârii, de la data rămânerii irevocabile, timp de o lună, pe posturile de televiziune F. și C., sub formă de știre și de croll cursiv, difuzat la interval de o oră, în cadrul emisiunilor de știri.

Au fost obligate intimatele pârâte să publice pe propria cheltuială și în integralitate dispozitivul hotărârii, de la data rămânerii irevocabile timp de o lună, o dată pe săptămână, într-un cotidian de largă circulație.

Au fost obligate intimatele pârâte în solidar la plata către apelanta reclamantă a sumei de 81.241 lei cheltuieli de judecată aferente la judecata în fond și în apel.

Pentru a pronunța această soluție, instanța de apel a avut în vedere, cu titlu preliminar, astfel cum a reținut și prima instanță, față de dispozițiile art. 103 din Legea nr. 71/2011, că răspunderea pentru faptele ilicite cauzatoare de prejudicii este guvernată de legea în vigoare în momentul săvârșirii faptei ilicite, în raport de obiectul și temeiul juridic indicat de către reclamantă în cuprinsul cererii introductive, dar și de data săvârșirii pretinselor fapte delictuale, 1 martie 2011 - 27 iunie 2011, respectiv aprilie mai 2012, că legea aplicabilă faptei ilicite ca izvor de obligații (răspunderea civilă delictuală) este C. civ. din 1864, art. 998 - 999 C. civ. pentru "campania" din anul 2011, respectiv dispozițiile Noului C. civ. (Legea nr. 287/2009) pentru campania de presă aferentă anului 2012.

Totodată, raportat la specificul acțiunii cu care a fost investită, curtea de apel a reținut că în mod judicios tribunalul a făcut aplicarea dispozițiilor legislației speciale reglementate de Legea 504/2002 (legea audiovizualului), a Deciziei nr. 187/2006 (în vigoare până la 11 martie 2011, abrogată prin Decizia nr. 220/2011) privind Codul de reglementare a conținutului audiovizual elaborate de Consiliul Național al Audiovizualului, precum și a art. 10 din Convenția Europeană a Drepturilor Omului și a aplicării directe în dreptul intern a jurisprudenței Curții Europene a Drepturilor Omului (art. 20 Constituția României).

În speța dedusă judecății, cu aplicarea directă a art. 10, a principiilor și a jurisprudenței Convenției Europene a Drepturilor Omului raportate la libertatea de exprimare, dar și a poziției privilegiate acordată libertății presei atunci când aceasta intră în conflict cu alte valori apărute în mod legitim, curtea de apel a apreciat că demersurile jurnalistice ale intimatelor din anii 2011 și 2012 au adus atingere reputației A. SA. A priori, curtea de apel a reținut că art. 10 apără discutarea oricăror subiecte care interesează opinia publică în general, precum și faptul că, pentru a se asigura libertatea presei, reglementarea convențională poate privi și unele aspecte ale activității economice sau politicii comerciale, o întreprindere, un profesionist, fiind expus în mod inevitabil la o supraveghere strictă a practicilor sale, atât de către concurenți cât și de către potențialii clienți, consumatori, beneficiari ai serviciilor oferite de către aceasta.

Astfel, având în vedere obiectul de activitate al A. SA, servicii de retransmitere a programelor audiovizuale, dar și al pârâtelor, precum și notorietatea de care se bucură ambele părți în spațiul public, curtea a constatat că litigiile dintre A. SA și B., aspectele legate de starea financiară a apelantei, dar și cele legate de transmiterea posturilor F., I., C., G. și J. reprezintă subiecte de interes general.

Totodată, față de conținutul textelor transmise publicului, atât în anul 2011, cât și în perioada aprilie - mai 2012, instanța de apel a apreciat că acestea au caracterul unor judecăți de valoare, al căror adevăr nu poate fi verificat, reprezentând opinii sau aprecieri personale ale indivizilor, iar nu de fapte, protejate de art. 10, cu condiția ca ele să se bazeze pe niște fapte adevărate sau să fie susținute de o argumentație logică a autorului lor.

În ceea ce privește "campania de presă" din anul 2011, în legătură cu cererea de deschidere a procedurii insolvenței formulate împotriva A., instanța de apel a apreciat că intimatele nu au respectat principiul proporționalității, respectiv echilibrul care trebuie să existe între informarea publicului, exercitarea dreptului la libertatea de exprimare de către intime și dreptul la imagine, la reputație al apelantei.

Astfel, reiterând concluzia că știrea privind formularea unei cereri de deschidere a procedurii insolvenței, reprezintă un subiect de interes general, având în vedere că aceasta nu a fost însoțită de o descriere a noțiunii stării de insolvență, a

diferențierii existente între starea de insolvență și de insolvabilitate, a unui minim de informații privind legislația specială reglementată de Legea nr. 85/2006, a condițiilor, caracterelor și efectelor pe care aceasta le produce, în condițiile în care această procedură nu reprezintă un element de notorietate nici printre persoanele cu studii juridice, cu atât mai puțin pentru publicul larg, în condițiile în care chiar refuzul apelantei de a achita o anumită sumă de bani pârâtelor (sub rezerva dovedirii nerespectării obligației de a da) nu conduce în mod automat la deschiderea procedurii insolvenței, instanța de apel a constatat că reprezentanții pârâtelor au informat în mod incomplet și denaturat situația de fapt.

Pentru aceleași considerente expuse anterior, constând în prezentarea incompletă și selectivă, neînsoțită de explicații ale terminologiei juridice folosite, a poziției apelantei asupra raportului juridic supus atenției publicului dar și a soluției definitive a instanței investite cu soluționarea acțiunii în pretenții reprezentate de obligarea A. la plata către intimat a sumei de 60 de milioane de euro, curtea de apel a apreciat că drepturile apelantei au fost încălcate și prin furnizarea acestor informații.

Sub alt aspect, în analiza aceluiași fapt delictual, și reținând că afirmațiile "creditorii cer falimentul A." și "datorie de 60 de milioane de euro A. la F." privesc situații de fapt, referitoare la o persoană cunoscută, indicată expres și în mod direct, astfel încât, ab initio, rezultatele sunt foarte grave, curtea de apel a apreciat că protecția acordată de art. 10 ziaristilor cu privire la informarea publicului pentru chestiuni de interes general reclamă ca aceștia să acționeze cu bună - credință, în scopul de a prezenta informații corecte, verificate și complete, în acord cu etica profesiei de ziarist.

Mai mult, curtea de apel a reținut rolul eminent pe care îl joacă presa într-o societate democratică, dar și protecția conferită de art. 10, pe lângă substanța ideilor acesta protejând și modul lor de exprimare, precum și posibilitatea de a recurge la o anumită doză de exagerare, sau chiar de provocare, corolar al libertății presei.

Ori, față de protecția extinsă conferită de art. 10 presei, prin raportare și la principiul conform căruia adevărul obiectiv al afirmațiilor nu reprezintă singurul criteriu luat în considerare, elementul determinant fiind dat de buna - credință a autorului afirmațiilor, curtea de apel a apreciat că modalitatea aleasă de către intimat de a comunica aceste două subiecte de interes public nu se circumscrie scopului demersului jurnalistic, respectiv informarea opiniei publice asupra unor chestiuni de interes general, și deci, de a-și îndeplini datoria de a răspândi informații și idei asupra unor subiecte de interes public, ci a avut numai intenția de a afecta în mod gratuit reputația apelantei.

În ceea ce privește derularea campaniei de denigrare din primăvara anului 2012, curtea de apel a apreciat că informațiile lansate în mass media de către intimat, legate de modalitatea de renegociere a contractului și de retransmitere a posturilor grupului E. prin platforma DTH a A. au fost de natură a manipula opinia publică și de a crea o percepție negativă asupra A.

Un prim aspect luat în considerare a fost acela că informațiile, opiniile și știrile transmise de către intimat nu au fost contestate de către acestea, nici la soluționarea cauzei în prima instanță și nici prin întâmpinarea la apel, divergența între părți fiind determinată de modalitatea de exercitare a dreptului la libera exprimare, respectiv dacă afirmațiile reprezentanților intimatelor reprezintă un atac personal, gratuit la persoana apelantei sau se încadrează în limitele prevăzute de art. 10 din Convenția Europeană a Drepturilor Omului, de dezbateră publică a unor chestiuni de interes general.

Pentru a proceda la analiza faptelor imputate intimatelor, Curtea de apel a constatat că dreptul apărut de art. 10 cuprinde atât libertatea de opinie, cât și libertatea de a primi sau de a comunica informații sau idei.

Raportat la existența relațiilor contractuale încheiate între părți, în concret la calitatea părților și la obiectul raporturilor juridice, curtea a apreciat că, și în analiza pretenției de fapt delictuale aferente anului 2012, declarațiile, comunicatele de presă și știrile prezentate publicului, reprezintă informații de interes general. Potrivit înscrisurilor atașate la dosarul cauzei, curtea a constatat că, începând cu data de 20 aprilie 2012, intimatele au adus la cunoștința publicului următoarele știri, intitulate "nu cedăm șantajului A.", "C. boicotată de A.", "abuz grav al A.", "A. își sfidează abonații", "jeg portocaliu", iar prin reprezentanții săi, respectiv N. și O., comentariile: "este fără îndoială un joc interesant și manevrat, îndreptat în special împotriva Antenei 3; evident că ar fi ridicol să nu remarc extraordinara coincidență între momentul ales pentru a face liniște în eter și debutul campaniei electorale; astfel de trucuri și operațiuni de șantaj nu ne vor face să tăcem; sunt ferm convins că acest abuz incredibil al A. se va întoarce împotriva puterii, pentru că împreună cu puterea a fost luată această decizie; ei vor să taie C. în anumite regiuni ale țării, ca să poată fura, acolo, în liniște de la banii publici, până la alegerile locale sau parlamentare".

Având în vedere calitatea deținută de N. în cadrul SC C. SA, de director general, dar și profesia exercitată atât de către acesta cât și de către O. în cadrul programelor de televiziune transmise de către C., respectiv de jurnalist, ziarist, dar și poziția intimatului C., care nu a înțeles să conteste conținutul mesajelor transmise de către prepușii acesteia, nici în cadrul

programele ulterioare difuzării acestor mesaje, dar nici în fața instanței, curtea de apel a analizat și opiniile celor doi reprezentanți în contextul modalității de exercitare a libertății de exprimare a intimatelor.

Reiterând interpretarea potrivit căreia, pe lângă substanța ideilor și informațiilor exprimate, art. 10 din Convenția Europeană a Drepturilor Omului protejează și modul lor de exprimare, dar și faptul că libertatea jurnalistică include și posibila recurgere la o anumită doză de exagerare, de provocare, curtea de apel a apreciat că modalitatea de negociere, renegociere a contractului privind retransmiterea posturilor H. prin platforma DTH a A. putea fi adusă la cunoștința publicului și fără afectarea drepturilor apelantei, în speță dreptul la imagine, garanție primordială din punct de vedere comercial pentru atragerea clientelei.

Pentru a concluziona în acest sens, curtea de apel a constatat că termenii "abuz", "abuz incredibil", "abuz grav", "sfidare a abonaților", "jeg portocaliu", "trucuri și operațiuni de șantaj", constituie judecăți de valoare exprimate de o manieră ofensatoare, care nu era necesar a fi utilizate pentru a exprima o opinie negativă, intimele putând formula critici față de actele sau operațiunile pe care le impută A. și fără a recurge la expresii jignitoare. Astfel, chiar dacă presa joacă un rol esențial într-o societate democratică, este de necontestat faptul că aceasta nu trebuie să depășească anumite limite, în special respectarea reputației și a drepturilor altora iar ziarisții au în exercitarea profesiei nu numai drepturi, ci și îndatoriri și răspunderi.

Mai mult, garanția oferită de art. 10 din Convenția Europeană a Drepturilor Omului ziarisților cu privire la relatarea chestiunilor de interes public este condiționată de comportarea lor cu bună - credință, în scopul de a oferi informații în concordanță cu etica jurnalistică. Totodată, chiar și în ipoteza în care s-ar reține adevărul obiectiv al afirmațiilor, aspect cu care instanța nu a fost însă investită, elementul determinant pe care curtea de apel l-a avut în vedere a fost buna-credință a autorilor afirmațiilor.

În speță, punând în balanță cele două interese contrare, respectiv dreptul ziaristului de a se exprima pe de o parte, și necesitatea de a proteja reputația A., vizată de discursul critic și comentariile aferente acestuia, curtea de apel a apreciat că libertatea presei în chestiunea de interes general supusă atenției publicului, respectiv modalitatea de negociere a contractului și de retransmitere a posturilor grupului E. prin platforma DTH a A., nu a fost exercitată cu bună - credință de către intimat, acestea putând prezenta situația de fapt sau opinia acestora asupra preținsei situații de fapt și fără folosirea expresiilor injurioase.

În analiza atitudinii subiective a intimatelor, instanța de apel a luat în considerare și îndemnarea telespectatorilor să semneze petiții on line împotriva A., cât și îndemnarea acestora să renunțe la serviciile apelantei prin deconectare. În condițiile în care pârâtele au publicat și difuzat numai mesajele care susțineau poziția contractuală a acestora, au supus dezbaterii publice elemente contractuale interpretate în manieră proprie și necenzurate de către o instanță de judecată și fără a prezenta în aceeași manieră poziția contractuală a apelantei, instanța de apel a constatat că echilibrul garantat de art. 10 din Convenția Europeană a Drepturilor Omului, existent între consacrarea libertății de exprimare a opiniilor, judecăților de valoare în legătură cu diverse subiecte și exercitarea drepturilor fundamentale ale A. nu subzistă.

Astfel, instanța de apel apreciază că scopul intimatelor prin știrile difuzate, opiniile exprimate, acțiunile întreprinse, a vizat, în concret, o negociere favorabilă a contractului, prin afectarea imaginii A. față de abonații acesteia și potențialii clienți, scop care nu poate fi circumscris de nicio manieră exercitării cu bună-credință a libertății de exprimare.

În concret, instanța de apel a apreciat că intimele, prin comunicările, mesajele, opiniile transmise prin mijloacele mass media, au urmărit realizarea unui interes propriu, în detrimentul interesului general, de informare completă și obiectivă a subiectelor abordate, situație care nu poate intra sub protecția oferită de art. 10 din Convenția Europeană a Drepturilor Omului.

În aplicarea dispozițiilor art. 998 și următoarele C. civ. (pentru faptele din 1 martie 2011 - 27 iunie 2011), respectiv art. 1349, 1357 Noul C. civ. (pentru fapta aferentă perioadei aprilie mai 2012), față de specificul faptei, curtea a apreciat că proba faptei ilicite, în speță exercitarea campaniilor de denigrare exercitate în anul 2011 și în perioada aprilie mai 2012 este suficientă pentru a prezuma cauzarea unui prejudiciu moral reclamantei, prin atingerea adusă imaginii, reputației și prestigiului, dar și raportul de cauzalitate între faptă și consecințele negative ale acesteia, acestea rezultând ex re, din însăși săvârșirea faptei.

Totodată, având în vedere că obligația generală de a nu aduce atingere drepturilor și intereselor legitime ale celorlalți este o obligație de rezultat, curtea de apel a reținut existența vinovăției pârâtelor în săvârșirea faptelor delictuale, nefiind incidentă nicio cauză care să o înlăture.

Având în vedere gradul ridicat de lezare a valorilor sociale ocrotite, intensitatea și gravitatea atingerii aduse acestora, cu

consecințe directe asupra imaginii, reputației și prestigiului reclamantei, calitatea specifică atât a autorilor cât și a persoanei lezate, mijloacele prin care au fost difuzate mesajele și comentariile, dar și impactul acestora asupra opiniei publice, precum și posibilitatea intimatelor de a folosi alte exprimări în cadrul dezbaterilor publice, instanța de apel a apreciat că suma de 5.000.000 lei, reprezintă o despăgubire adecvată prejudiciului moral suferit de către A.. La evaluarea cuantumului prejudiciului, curtea a reținut rolul compensatoriu al daunelor morale, precum și faptul că, deși acestea nu pot fi probate, în concret, la stabilirea acestora s-a luat act de toate împrejurările obiective și subiective relevante în stabilirea unei sume suficiente și echitabile.

În ceea ce privește solicitarea apelantei de publicare, respectiv de difuzare a hotărârii, față de specificul faptelor delictuale, de modalitatea de săvârșire a acestora, dar și de calitatea părților, curtea a apreciat că repararea prejudiciului nu trebuie redusă doar la acordarea de despăgubiri bănești ci, se impune și o formă de reparație a prejudiciului moral în această modalitate. Asupra acestui aspect, raportat la fapta delictuală din perioada 1 martie 2011 - 27 iunie 2011, chiar dacă art. 998 și următoarele C. civ. nu prevedea în mod expres această modalitate de reparație, în virtutea principiului reparării integrale a prejudiciului, curtea a constatat că această solicitare nu este inadmisibilă. Pentru fapta din perioada aprilie - mai 2012 se va face aplicarea direct a dispozițiilor art. 253 alin. (1), 3 Noul C. civ.

Concluzionând, instanța de apel a obligat intimatele să publice pe propria cheltuială și în integralitate dispozitivul hotărârii, de la data rămânerii irevocabile timp de o lună, pe posturile de televiziune F. și C., sub formă de știre și de croll cursiv, difuzat la interval de o oră, în cadrul emisiunilor de știri, precum și într-un cotidian de largă circulație, timp de o lună, odată pe săptămână, apreciind că satisfacția echitabilă acordată reclamantei, precum și împiedicarea realizării, continuării sau repetării faptelor vor fi garantate în mod efectiv în această modalitate de publicare și difuzare.

În conformitate cu dispozițiile art. 274 C. proc. civ. și principiile răspunderii civile delictuale (răspunderea solidară a autorilor faptei delictuale), apreciind asupra culpei procesuale a părților intime în declanșarea prezentului proces civil, s-a dispus obligarea acestora, în solidar, la plata către apelanta reclamantă a sumei de 81.241 lei cheltuieli de judecată, aferente soluționării cauzei în fond și în apel.

Împotriva acestei decizii părțile societatea B. SA, societatea C. SA, societatea L. SRL (fostă E. SA) și societatea D. SRL prin lichidator judiciar M. au declarat recurs.

Pricina s-a înregistrat inițial pe rolul Secției I civilă a Înaltei Curți de Casație și Justiție.

Prin încheierea de ședință nr. 490 din 18 februarie 2015 cauza a fost scoasă de pe rolul Secției I civilă și trimisă spre soluționare Secției a II-a civilă a Înaltei Curți de Casație și Justiție cu motivarea că: "vizează un litigiu între profesioniști în domeniul audiovizualului, observându-se, de altfel, că și până în prezent, în celelalte etape procesuale cauza a fost judecată tot de secțiile civile specializate în litigii cu profesioniști.

În atare situație, competența funcțională de soluționare a recursului a revenit Secției a II-a civilă, în raport de prevederile Anexei 1 la Hotărârea nr. 8 din 5 aprilie 2012 a Colegiului de conducere al Înaltei Curți de Casație și Justiție".

Prin Decizia nr. 1.454 din 27 mai 2015 pronunțată în Dosarul nr. x/3/2012*, Înalta Curte de Casație și Justiție, secția a II-a civilă, a admis recursurile părților SC B. SA, SC L. SRL și SC D. SRL, a casat decizia recurată și a trimis cauza spre rejudecare aceleiași instanțe.

În argumentarea acestei decizii, instanța de recurs a reținut, în esență, că reclamanta A. nu a renunțat la judecata cererii de reparare a pretinsului prejudiciu cauzat acesteia ca efect al solidarității pasive, ci numai la judecată față de una dintre părți, însă tribunalul a luat act de renunțarea la judecata acțiunii formulate de SC A. SA în contradictoriu cu pârâta SC D. SRL, dar din dispozitivul deciziei recurate rezultă că instanța de apel o obligă și pe aceasta din urmă la plata sumei de 5.000.000 lei, în solidar cu celelalte recurente din prezentul dosar, fiind astfel încălcat principiul disponibilității, întrucât A. a renunțat la judecată în ceea ce o privește pe pârâta D. și nici nu a formulat un apel în contradictoriu cu aceasta.

Instanța de recurs a reținut că, a dispune cu privire la efectele unor fapte care nu au fost analizate de către instanța de judecată și cu care instanța de judecată nu a fost investită să le analizeze, urmare renunțării la judecată, înseamnă a încălca principiul disponibilității, al contradictorialității și al dreptului la apărare al societății D. SRL, motivul de recurs invocat fiind fondat.

Totodată, instanța de recurs a constatat că hotărârea recurată este nemotivată pentru că instanța de apel s-a pronunțat exclusiv pe stabilirea depășirii limitelor libertății de exprimare, fără ca, preliminar acestei analize, să se pronunțe asupra posibilității constatării existenței unei fapte ilicite în lipsa persoanei ce a emis judecățile de valoare contestate ca

depășind limitele libertății de exprimare.

S-a mai reținut că din întreg cuprinsul hotărârii recurate nu rezultă nicio soluție cu privire la apărarea părâtelor care au susținut că o eventuală depășire a limitelor prevăzute de art. 10 din Convenția Europeană a Drepturilor Omului se putea analiza doar față de/și în contradictoriu cu jurnalistul, ziaristul, publicistul sau editorul, și nicidecum exclusiv cu privire la activitatea desfășurată de radiodifuzor.

Instanța de recurs a apreciat că, instanța de apel trecând peste propriile constatări, a stabilit existența unei fapte ilicite, fără însă a se pronunța dacă această depășire a limitelor prevăzute de art. 10 se poate analiza numai cu privire la activitatea desfășurată de radiodifuzor.

S-a reținut că prioritar analizei depășirii limitelor libertății de exprimare, instanța de apel avea obligația analizării aplicabilității directe sau inaplicabilității prevederilor art. 10 față de radiodifuzor, în lipsa efectuării acestei analize în contradictoriu cu emitentul judecăților de valoare.

De asemenea, s-a reținut că instanța de apel, a ignorat, în pronunțarea hotărârii, pe de o parte admisibilitatea sau inadmisibilitatea daunelor morale pentru pretinsele fapte petrecute în anul 2011, iar pe de altă parte, efectele renunțării la judecată cu D. precum și lipsa motivării relativ la existența sau inexistența unei răspunderi solidare a societăților chemate în judecată.

Totodată, s-a apreciat că instanța nu s-a pronunțat asupra apărărilor părâtelor potrivit cărora, anterior intrării în vigoare a noilor dispoziții substanțiale, daunele morale puteau fi acordate numai persoanelor fizice, nu și persoanelor juridice. Instanța nu a răspuns nici dacă o eventuală afectare a dreptului la imagine sau reputație a unei persoane juridice ar putea da naștere unor prejudicii morale sau doar numai unora materiale.

Instanța de recurs a constatat că instanța de apel, nu a analizat nici apărarea esențială a părâtelor care au subliniat calitatea reclamantei intimată de operator de cablu și faptul că existența prejudiciului moral trebuie raportată exclusiv la existența unui prejudiciu material și nici dacă afectarea dreptului la imagine sau reputație nu ar fi condus întâi de toate la nașterea unui prejudiciu material. În speță, reclamanta nu relevă existența unui prejudiciu material, ea solicită exclusiv un prejudiciu moral.

Nemotivarea hotărârii recurate, a reținut instanța de recurs, rezultă și din lipsa unei analize cu privire la efectele produse de renunțarea la judecată cererii de chemare în judecată în contradictoriu cu D., mai precis existența sau inexistența unei răspunderi solidare a societăților chemate în judecată.

S-a reținut că deși, odată cu dezbaterile fondului, a fost pusă în discuție și această apărare esențială, respectiv inexistența unei solidarități între părâte pe de o parte, iar pe de altă parte, inexistența unei solidarități cu privire la pretinsul prejudiciu cauzat de D. urmare renunțării la judecată față de aceasta, instanța de apel, fără a menționa dacă aceste argumente au fost respinse și cu atât mai puțin, motivele pentru care au fost respinse aceste argumente, a admis în tot pretențiile reclamantei și față de toate societățile părâte, cu ignorarea renunțării la judecată în ceea ce o privește pe D. SRL.

Instanța de recurs a constatat că deși prin actele procesuale depuse în fața instanței de apel s-a solicitat analizarea aspectelor referitoare la: inexistența unei solidarități a răspunderii în privința părâtelor; la imposibilitatea obligării primelor trei părâte la prejudiciul suferit de reclamantă pentru presupusele fapte ilicite săvârșite de societatea D. SRL în condițiile în care intimata a renunțat la judecată; la inexistența unei răspunderi în sarcina părâtelor pentru care nu s-a renunțat la judecată pentru informațiile aduse la cunoștința publicului prin intermediul site-urilor antena2.ro, incomemagazine.ro, gsp.ro, intactmedia-group.ro, euforia.tv, jurnalul.ro; la existența unei răspunderi în sarcina radiodifuzorilor sau și a unor comercianți; la relevanța în stabilirea gradului de afectare a imaginii intime și a cuantumului prejudiciului suferit de intimată, se constată că motivarea instanței de apel este una extrem de succintă, fără nicio referire la aspectele menționate, fapt care face ca decizia să fie criticabilă din perspectiva legalității, în măsura în care nu oferă transparență asupra silogismului juridic care să explice și să justifice dispozitivul și nu arată, la situația și aspectele concrete supuse judecării, care a fost parcursul logic al concluziei exprimate.

S-a mai reținut că instanța de apel nu a făcut altceva decât să constate îndeplinirea condițiilor pentru angajarea răspunderii civile delictuale prin realizarea unui examen al respectării dreptului la libertatea de exprimare și a limitelor în care acesta a fost exercitat de către părâte, fără însă a analiza și celelalte aspecte invocate care ar fi avut o înrăurire hotărâtoare asupra condițiilor necesare pentru angajarea răspunderii civile delictuale.

În cauză, s-a constatat că deși instanța de apel a pronunțat o soluție care tranșează fondul cauzei, nicio apărare a

pârâtelor nu a fost cercetată, nicio probă nu a fost analizată și interpretată de instanța de apel, prin urmare nu au servit ca suport al concluziilor instanței, concluzii care nu s-au fundamentat pe stabilirea unei corecte stări de fapt sau pe maniera în care legea devine incidentă în cauză.

Prin Decizia nr. 1.454 din 27 mai 2015, Înalta Curte de Casație și Justiție a recomandat ca instanța de apel, în limitele cererii de chemare în judecată și ale apelului cu care a fost investită, să analizeze, în raport de temeiurile de drept invocate și de probatoriul administrat, dacă sunt întrunite condițiile antrenării răspunderii civile delictuale pentru cele trei societăți, față de care nu s-a renunțat la judecată, sub următoarele aspecte:

1. dacă răspunderea civilă delictuală a celor trei pârâte (societatea B. SA, societatea C. SA, societatea L. SRL) poate fi angajată anterior sau numai ulterior ori concomitent stabilirii în contradictoriu cu formatorii de opinie a unei răspunderi delictuale urmare depășirii limitelor prevăzute de art. 10 din Convenție și în caz afirmativ,
2. dacă răspunderea civilă delictuală a celor trei pârâte (societatea B. SA, societatea C. SA, societatea L. SRL) este o răspundere pentru fapta proprie sau pentru fapta altuia și
3. dacă răspunderea civilă delictuală a celor trei pârâte (societatea B. SA, societatea C. SA, societatea L. SRL) este o răspundere individuală sau una solidară.

De asemenea, s-a recomandat ca instanța de apel să aibă în vedere principiul *tempus regit actum*, dar și faptul că, pentru obligațiile în solidum, în raport cu reglementarea din art. 1003 al Vechiului C. civ., care, fără a consacra expres solidaritatea pasivă, dispunea că sunt ținute în solidar pentru despăgubire persoanele cărora le este imputabil delictul sau cvasidelictul, art. 1382 din Noul C. civ. consacră expres un caz de solidaritate pasivă legală. Formularea textului este clară și precisă, în sensul că sunt obligați în solidar să repare prejudiciul injust cauzat victimei "cei care răspund pentru o faptă prejudiciabilă". Deci sunt ținuți în solidar "cei care răspund pentru aceeași faptă prejudiciabilă" și nu "cei care răspund pentru unul și același prejudiciu". Așadar, în accepțiunea Noului C. civ., nu unicitatea prejudiciului determină solidaritatea, ci unicitatea faptei săvârșite de mai mulți autori.

Înalta Curte de Casație și Justiție a recomandat ca în ipoteza în care instanța de trimitere va depăși aceste aspecte prealabile, esențiale soluționării cauzei, să analizeze condițiile generale ale atragerii răspunderii civile delictuale, mai precis:

1. existența unui prejudiciu;
2. existența unei fapte ilicite;
3. existența unui raport de cauzalitate între fapta ilicită și prejudiciu;
4. existența vinovăției celui ce a cauzat prejudiciul, constând în intenția, neglijența sau imprudența cu care a acționat.

S-a reținut că în decizia casată, instanța a apreciat în mod greșit că doar fapta, prin ea însăși, este suficientă pentru a prezuma prejudiciul și existența raportului de cauzalitate (pag. 29 alin. (1) teza 1 din decizia recurată).

Înalta Curte de Casație și Justiție a reamintit că în materia răspunderii civile delictuale prejudiciul nu se prezumă nici de lege și nici de către judecător. El se demonstrează în plan probator și trebuie să se afle într-un raport de cauzalitate cu fapta culpabilă. Chiar și pentru acordarea de daune morale este necesar ca acela care le pretinde să producă un minimum de argumente și indicii, din care să rezulte în ce măsură drepturile personal-nepatrimoniale i-au fost afectate și să administreze un probatoriu adecvat. Cu atât mai mult cu cât, în speță, cea care reclamă un prejudiciu moral este o persoană juridică, supusă unui regim legal de înființare, funcționare și de evidențiere contabilă a întregii activități economice. Scopul oricărei societăți comerciale îl constituie obținerea de profit - *finis mercatorum est lucrum* și, în consecință, un eventual prejudiciu moral al unei societăți comerciale poate avea repere obiective de cuantificare, pe calea unei expertize judiciare. În orice caz, despăgubirile trebuie să se prezinte într-un raport rezonabil de proporționalitate cu atingerea adusă, având în vedere, totodată, gradul de lezare a valorilor sociale ocrotite, intensitatea și gravitatea atingerii adusă acestora.

Instanța de recurs a recomandat ca în apel, după casare, instanța să analizeze și vinovăția, căci în decizia recurată s-a reținut în mod greșit că vinovăția există prin simplul fapt că nu există cauze care să o înlăture (pag. 29 alin. (1) teza finală din decizia recurată). Acest raționament este complet illogic. Potrivit acestei opinii, orice act sau fapt există doar dacă nu există nimic care să îl înlăture.

Înalta Curte de Casație și Justiție a reținut că existența unor fapte nu se probează niciodată prin inexistența altor fapte.

Dimpotrivă, faptul negativ este cel care se probează indirect prin existența faptului pozitiv opus (contrar). Și nicidecum invers. Vinovăția, ca element subiectiv al răspunderii civile delictuale, trebuie probată de cel care reclamă prejudiciul - actori incumbit probatio. La stabilirea culpei trebuie să existe un criteriu obiectiv, în funcție de conduita unui model abstract, mai ales că se deduce judecării un domeniu reglementat - cel al audiovizualului - pentru care analiza condițiilor și circumstanțelor în care a fost săvârșită fapta ilicită și prejudiciabilă se poate face prin raportare la reglementările specifice.

Potrivit unui vechi principiu al dreptului român, un drept care nu poate fi dovedit, practic, echivalează cu un drept care nu există (idem non esse aut non probari).

În re judecare, după casare, Curtea de Apel București, secția a VI-a civilă, prin încheierea din data de 15 februarie 2016, în ședință publică, a respins excepția inadmisibilității primului capăt al cererii de chemare în judecată invocată de intimata-pârâtă SC B. SA, constatând, în esență, că "nu este vorba despre o veritabilă excepție procesuală".

Pe fondul cauzei, prin Decizia civilă nr. 405/A/2016 din 07 martie 2016, Curtea de Apel București, secția a VI-a civilă, a admis apelul formulat de apelanta reclamantă SC A. SA, împotriva Sentinței civile nr. 7.208 din 13 decembrie 2013 pronunțate de Tribunalul București, secția a VI-a civilă.

A schimbat în parte sentința atacată, în sensul că a admis în parte cererea de chemare în judecată a reclamantei SC A. SA, în contradictoriu cu pârâtele SC B. SA (fostă SC F. SA), SC C. SA și SC L. (fostă SC E. SA) și:

- a constatat caracterul ilicit al campaniilor de denigrare desfășurate de pârâte împotriva A. în perioadele martie - iunie 2011 (referitoare la cererea de deschidere a procedurii insolvenței și acțiunea de daune de 60 milioane de euro formulate de F. împotriva A.) și aprilie - mai 2012 (în legătură cu scoaterea de către A. a posturilor de televiziune F., C. și G. din grila de programe aferentă platformei DTH Digi);

- a obligat pârâtele, în solidar, la plata către reclamantă a sumei de 3.500.000 lei, cu titlu de daune morale;

- a obligat pârâtele să difuzeze dispozitivul hotărârii timp de o lună de la data rămânerii irevocabile pe posturile de televiziune F., I., C., G., J. și K.;

- a obligat pârâtele să publice hotărârile în integralitate în 5 cotidiene de largă circulație, respectiv: Jurnalul Național; Gazeta Sporturilor; Evenimentul Zilei; Libertatea; Adevărul o dată pe săptămână timp de o lună de la data rămânerii irevocabile a hotărârii, precum și pe toate paginile de internet aparținând H. timp o lună de la data rămânerii irevocabile a hotărârii; a obligat pârâtele, în solidar, să plătească reclamantei suma de 39.140 lei reprezentând cheltuieli de judecată în fond.

A fost reținut restul dispozițiilor sentinței apelate.

În argumentarea acestei decizii, instanța de apel a reținut, în esență, că prima instanță nu a interpretat corect materialul probator administrat în cauză, reținând că reclamanta nu a dovedit cele afirmate în cererea sa și, și-a concentrat argumentația pe comunicările de presă private individual, pierzând din vedere obiectul cererii cu care a fost investită, respectiv atragerea răspunderii pentru campaniile de presă desfășurate de pârâte, private în mod global, iar nu pentru fiecare dintre actele materiale ce au compus aceste campanii.

Instanța de apel a stabilit cadrul procesual în re judecare, reținând că părți în prezenta cauză sunt apelanta-reclamantă SC A. SA, precum și intimatele-pârâte: 1) SC B. SA (fostă SC F. SA), 2) SC C. SA și 3) SC L. (fostă SC E. SA), reținând, totodată, că reclamanta nu a probat că site-urile incomemagazine.ro, antena.2.ro, gsp.ro și jurnalul.ro ar aparține persoanelor chemate în judecată în calitate de pârâte.

Re judecând apelul, în aplicarea art. 315 C. proc. civ. și având în vedere aspectele reținute în decizia Înaltei Curți de Casație și Justiție, instanța de apel a constatat că răspunderea delictuală a celor trei pârâte poate fi angajată distinct și chiar anterior stabilirii unei răspunderi a formatorilor de opinie și dată fiind unicitatea fiecărei fapte (campania de presă), iar în ceea ce privește solidaritatea, există răspundere solidară și, în privința faptelor ce intră sub incidența vechiului C. civ., solidaritatea făptuitorilor este consacrată de art. 1003 din acest act normativ și confirmată de doctrină. Sub imperiul noului C. civ., aceasta este consacrată de art. 1370 alin. (1) teza I .

Făcând o analiză a îndeplinirii condițiilor răspunderii civile delictuale, instanța de apel a reținut, în esență, că în privința faptelor ilicite - campaniile de presă - prima instanță a analizat în mod greșit faptele imputate pârâtelor, omițând să analizeze tocmai esența susținerilor reclamantei, respectiv ansamblul elementelor materiale ce au format campaniile de presă și efectele cumulate ale acestora, sentința nestatuând asupra existenței sau nu a campaniilor de presă invocate

de parte și a efectelor acestora.

Analizând faptele din această perspectivă, după analiza probatoriului administrat, instanța de apel a constatat că, față de nedovedirea unor comunicări audiovizuale în cadrul primei campanii, nu sunt aplicabile prevederile Legii nr. 504/2002 a audiovizualului, însă din probatoriul administrat rezultă că informațiile legate de acest conflict s-au comunicat în mod trunchiat și fără detalierea contextului (negocierile și situația conflictuală creată între părți pe fondul acestora), ce ar fi pus informațiile prezentate într-o altă lumină, astfel că, deși fragmentele de informații erau reale, modalitatea globală de prezentare a fost în sensul creării unei imagini nereale asupra situației financiare a A. și a atitudinii subiective a acesteia la introducerea cererii.

S-a mai reținut că, campania de presă a constituit o faptă ilicită, astfel cum, în lipsa unei definiții legale, aceasta era definită de doctrină sub imperiul vechiului C. civ., ca fiind orice faptă care încalcă normele juridice sau normele de conviețuire socială, în măsura în care acestea reprezintă o continuare a prevederilor legale și conturează conținutul, limitele și modul de exercitare a drepturilor subiective recunoscute de lege. În speță, fapta părâtelor încalcă normele dreptului obiectiv, respectiv art. 31 alin. (4) din Constituție, ce prevede în mod expres că mijloacele de informare în masă, publice și private, sunt obligate să asigure informarea corectă a opiniei publice.

Instanța de apel având în vedere ansamblul campaniei și mesajul transmis publicului ca efect al acesteia, iar nu fiecare comunicare în parte, a reținut că din probele administrate a rezultat că informațiile trunchiate au fost astfel prezentate încât s-a transmis ideea că reclamanta a promovat în cunoștință de cauză împotriva părâtei B. o cerere de insolvență neîntemeiată ("replică ratată"), că cererea inversă este, dimpotrivă, întemeiată, la fel și acțiunea în daune. De asemenea, s-a reținut că s-a transmis ideea că reclamanta s-ar afla în dificultate financiară și că în cazul acestei campanii, comunicarea unor informații corecte referitoare la același subiect, coroborată cu omisiunea de a prezenta alte fapte relevante, ce ar pune într-o lumină radical diferită primul set de fapte, depășește limitele libertății de exprimare. În această situație, s-a apreciat că art. 10 este încălcat chiar dacă, privite individual, comunicările au avut în vedere fapte adevărate și verificate.

Instanța de apel a apreciat ca fiind neîntemeiate apărările părâtelor, exprimate în întâmpinarea depusă în fața instanței de fond, în sensul că transmiterea acestor informații nu încalca nicio dispoziție legală și a avut caracter corect și obiectiv. Informarea ce s-a realizat este incompletă și, prin urmare, nu are caracter corect, fiind încălcate prevederile art. 31 alin. (4) din Constituție.

Referitor la aplicabilitatea art. 10 din Convenția Europeană a Drepturilor Omului, s-a reținut că, față de situația de fapt constatată, părătele nu se pot prevala de protecția acestui text, instanța de apel prezentând în acest sens jurisprudența Curții Europene.

În ce privește cea de a doua campanie desfășurată în lunile aprilie - mai 2012, în legătură cu decizia reclamantei de a întrerupe retransmisia posturilor F., C. și G. prin satelit, instanța de apel, după o prezentare detaliată a faptelor relevante, a reținut că din analiza stenogramelor rezultă că, în ceea ce privește știrile, acestea nu sunt prezentate de o manieră neutră, obiectivă, ci, dimpotrivă, atât în textul știrilor cât și în titlurile afișate pe ecran sunt folosiți insistent, cu referire la acțiunea reclamantei de a întrerupe retransmisia posturilor TV, termenii de "abuziv", "revoltător" "abuz", "șantaj", "josnic". S-a constatat lipsa totală a delimitării faptelor de opinii, delimitare impusă de art. 64 alin. (1) lit. a) din Codul audiovizualului, iar în emisiunile de dezbateri și de opinie, sunt reluați aceiași și, în același context, se fac referiri la implicațiile politice ale deciziei.

S-a mai reținut că nicăieri în emisiunile prezentate nu figurează redarea punctului de vedere al societății reclamante, iar concomitent, s-a realizat prezentarea pe paginile de internet ale F., C., G. a aceluiași subiect, în aceeași manieră și, în aceeași perioadă, au fost emise comunicatele de presa, în nume propriu, ale părâtei E. și s-au publicat și difuzat declarații ale P., care reiau acuzațiile de abuz și șantaj.

În ceea ce privește aceste comunicate de presă, s-a reținut că nu se va primi apărarea părâtelor din concluziile scrise depuse în fața instanței de fond, în sensul că aparțin R. ca entitate abstractă, câtă vreme ele arată în mod explicit ca emitent "E.", care este denumirea societății comerciale părâte. Instanța de apel a constatat că există o diferență de denumire, astfel cum rezultă chiar din exprimarea părâtelor, între entitatea abstractă "R.", a cărei existență ca atare este de notorietate, și societatea comercială "E.", iar în lipsa unei mențiuni exprese în textul comunicatelor, se impune prezumția că ele aparțin persoanei juridice cu această denumire.

Totodată, instanța de apel nu a reținut apărarea părâtelor formulată prin întâmpinarea depusă în fața instanței de fond, prin care au susținut că știrile și informațiile prezentate în perioada mai - iunie 2012 nu reprezintă fapte ilicite.

Astfel, instanța de apel reluând precizarea că, în speță, fapta ilicită supusă analizei instanței este campania de presă, iar nu fiecare dintre elementele sale, a reținut că, această campanie a constituit o faptă ilicită în sensul noului C. civ., care stabilește, la art. 1349 alin. (1), că "orice persoană are îndatorirea să respecte regulile de conduită pe care legea sau obiceiul locului le impune".

În ceea ce privește comunicările pe posturile de televiziune, instanța de apel a constatat că acestea s-au realizat cu încălcarea prevederilor art. 3 alin. (2) din Legea nr. 504/2002 și a art. 64 lit. a) și b) și 66 din Codul audiovizualului (Decizia CNA 220/2011, forma în vigoare la data producerii evenimentelor).

Referitor la prezentarea pe paginile de internet ale F., C., a aceluiași subiect, în aceeași manieră, precum și declarațiile părții E. publicate pe internet, s-a reținut că au fost încălcate prevederile art. 31 alin. (4) din Constituție, ce prevede în mod expres că mijloacele de informare în masă, publice și private, sunt obligate să asigure informarea corectă a opiniei publice, fiind valabile considerațiile referitoare la caracterul de comunicare prin presă a articolelor publicate pe internet.

Instanța de apel a reținut că, este cel puțin discutabilă calificarea, acceptată fără rezerve de prima instanță a informațiilor prezentate în cadrul campaniilor de presă ca fiind de interes public. Totuși, este cert că, alegând să promoveze aceste subiecte inclusiv în cadrul emisiunilor de știri, respectiv prin emiterea de comunicate de presa în cazul celei de-a treia parate, părțile le-au considerat de interes public, astfel că le reveneau și obligațiile prevăzute de constituție și de legea și codul audiovizualului, pe care nu le-au respectat.

Astfel, sub un prim aspect, publicul nu a fost informat corect, întrucât informațiile prezentate au fost în parte nereale, în parte trunchiate, nefiind indicat contextul întreruperii retransmisiei, respectiv negocierile substanțiale și de durată care s-au purtat între părți cu privire la retransmiterea posturilor TV, și nici motivele reale pe care reclamanta le-a invocat pentru întreruperea retransmisiei. Informațiile transmise publicului, în sensul că refuzul nelegal al reclamantei de a încheia acordul de retransmisie este nelegal, au fost false, denaturate, întrucât, în realitate, acest refuz a fost întemeiat pe modul în care reclamanta a interpretat dispozițiile legale, chestiunea făcând, de altfel, obiectul unui litigiu separat.

Cu privire la caracterul incomplet al informațiilor, față de părțile C. și B., cu privire la emisiunile din perioada 20 - 22 aprilie 2012, s-a reținut încălcarea prevederilor Legii audiovizualului prin Decizia civilă nr. 2.136 din 22 mai 2015 a Înaltei Curți de Casație și Justiție. S-a considerat că puterea de lucru judecat a deciziei menționate acoperă numai caracterul ilicit al părții de campanie desfășurate în mediul audiovizual, în perioada expres menționată și numai față de două dintre părțile din prezentul dosar, iar decizia a fost avută în vedere ca probă doar pentru dovedirea caracterului ilicit a acestei părți a campaniei, față de părțile menționate. S-a reținut însă că argumentele pentru care s-a constatat încălcarea prevederilor Legii audiovizualului sunt pertinente și pot fi valorificate și pentru restul elementelor campaniei de presă desfășurate prin intermediul posturilor TV, întrucât prezentarea subiectului a continuat în același mod.

Instanța de apel a apreciat că toate considerațiile privind informarea incorectă sunt aplicabile nu doar comunicărilor prin internet, ci și celor audiovizuale, în virtutea caracterului general al art. 31 din Constituție, iar pentru comunicările audiovizuale există însă și legislația subsecventă, respectiv Legea și Codul audiovizualului, care reiau și detaliază obligația de informare corectă.

Suplimentar, s-a reținut încălcarea prevederilor exprese ale art. 66 alin. (1) din Codul audiovizualului, întrucât nu a fost prezentat punctul de vedere al reclamantei.

Instanța de apel a reținut, de asemenea, caracterul ilicit al campaniei de presă nu doar din perspectiva informațiilor transmise, ci și cu privire la opiniile promovate în cadrul său, din perspectiva încălcării art. 30 din constituție ce consacră libertatea de exprimare și art. 6 din Convenția Europeană a Drepturilor Omului, astfel cum acest text a fost interpretat în jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului, întrucât s-au exprimat în mod constant judecăți de valoare ce exced limitele protecției permise de aceste norme.

Prezentând jurisprudența Curții de la Strasbourg, instanța de apel a arătat că, începând cu cauza *Lingens c. Austriei*, s-a făcut în mod constant distincția între fapte și judecăți de valoare, stabilindu-se principiul potrivit căruia, atunci când afirmațiile au caracterul unei judecăți de valoare, ele ar trebui să se bazeze pe niște fapte adevărate sau să fie susținute de o argumentație logică a autorului lor, doar în acest context fiind acceptată chiar și o anume doză de provocare, la care face referire prima instanță. În ceea ce privește acuratețea faptelor ce formează baza judecăților de valoare, rămân însă aplicabile principiile de mai sus.

Or, a susținut instanța de apel, în speță, judecățile de valoare emise în cadrul campaniei de presă, referitoare la caracterizarea ca abuziv al demersului reclamantei, precum și la substratul politic al acestuia, au fost consecința omiterii de la analiză a unei părți a faptelor relevante, respectiv a negocierilor dintre părți și a faptului că divergențele se

întemeiau, în esență, pe interpretări diferite, dar argumentate, ale unor texte de lege ce reglementau activitatea de retransmisie a programelor TV.

Prin urmare, a reținut instanța de apel, nu doar că judecățile de valoare emise în aceste condiții nu se bazează pe fapte reale, ci pe unele al căror caracter incomplet sau nereal era cunoscut de emitent chiar la momentul exprimării ei, mai mult, caracterul trunchiat și nereal al informațiilor este chiar consecința acțiunilor emitenților judecăților subsecvente de valoare, astfel că acestea din urmă nu beneficiază de protecția conferită de art. 10 din Convenția Europeană a Drepturilor Omului, așa cum în mod greșit a considerat instanța de fond.

Instanța de apel a constatat că un alt aspect ce se impune a fi analizat cu privire la faptele ilicite reținute în sarcina părâtelor este apărarea acestora în sensul pretensei conduite ilicite a reclamantei, care ar fi acționat în scopul acaparării, cu încălcarea legii, a pieței operatorilor de cablu și a pieței radiodifuzorilor. A subliniat instanța de apel că, într-un stat de drept, o conduită ilicită poate fi sancționată exclusiv prin intermediul mijloacelor permise de lege, neputând justifica un răspuns printr-o conduită similară, cu încălcarea legii și a normelor de conviețuire socială.

Analizând vinovăția ca și condiție de atragere a răspunderii civile delictuale, instanța de apel, după o prezentare teoretică a înțelesului vinovăției și cum nu are o definiție legală în materie civilă, instanța de apel a reținut că, părâtele, în calitate de profesioniști ce activează în domeniul mass media, cunoșteau sau aveau obligația legală de a cunoaște cadrul legal ce reglementa activitatea pe care o desfășurau și, prin urmare, au cunoscut atât faptul că modalitatea în care au acționat contravenea acestor reglementări, cât și efectul pe care încălcarea acestor norme îl putea produce.

În plus, instanța de apel a reținut o formă mai gravă de vinovăție raportată la campaniile de presă în ansamblu, arătându-se că, în speță, din probele administrate rezultă că părâtele au elaborat împreună campaniile de presă, prevăzând și urmărind rezultatul acestora (prejudicierea imaginii reclamantei), iar în acest sens, s-a apreciat că se impune înlăturarea apărării vizând lipsa relei credințe și a premeditării din partea părâtelor.

Instanța de apel a reținut că o primă categorie de dovezi în acest sens este modalitatea similară de tratare a subiectelor în toate comunicările publice, atât cu privire la faptele prezentate cât și, acolo unde este cazul, la opiniile care le însoțesc. A constatat, de asemenea, reluarea comunicărilor publice ale părâtelor, în aceeași formă și în același interval de timp, pe posturile de televiziune și pe paginile de internet analizate.

S-a constatat că un fapt, de altfel notoriu, este acela că toate părâtele fac parte din același grup de societăți, "Q.", entitate fără personalitate juridică distinctă, a cărei existență este afirmată de reclamantă și recunoscută chiar de părâte prin comunicările adresate instanței. Astfel, în notele scrise adresate tribunalului apare în mod repetat referirea la "Q.". Mai mult, prin aceste concluzii părâtele recunosc existența acestei entități "abstracte", însă cu voință proprie ce s-ar putea manifesta inclusiv prin emiterea de comunicate de presă.

În cazul comunicatelor vizate, nu s-a reținut apărarea în sensul că ar proveni de la R., însă, instanța de apel a constatat că cele afirmate de părâte confirmă concluzia instanței, în sensul existenței unei voințe concordante a societăților părâte, concluzie confirmată și de declarația martorului S., care face referire la existența H., distinct de E., și la existența unor factori decidenți (T.) în cadrul trustului.

Instanța de apel a constatat că din declarația martorului rezultă că la originea campaniilor de presă împotriva reclamantei s-a aflat voința unor persoane cu putere de decizie în cadrul trustului, ulterior actele materiale fiind asumate de fiecare dintre societățile părâte și că martorul a arătat că indicațiile privind ținta campaniei, precum și solicitarea de continuare a sa, a venit de la T., persoană cu putere de decizie în cadrul trustului, dar și director al părâtei E.

A fost înlăturată apărarea intimatelor-părâte din cuprinsul întâmpinării, referitoare la existența unei atitudini abuzive a reclamantei înseși întrucât, o faptă ilicită poate fi sancționată exclusiv în limitele legii și nu poate, în nici un caz, justifica o atitudine de dispreț față de lege.

Analizând prejudiciul ca și condiție în atragerea răspunderii civile delictuale, instanța de apel a reținut că reclamanta a suferit, în urma fiecărei campanii, un prejudiciu moral, ce constă în afectarea negativă a opiniei publicului față de societatea reclamantă.

S-a constatat că sub imperiul noului C. civ., art. 257 recunoaște în mod expres existența unor drepturi nepatrimoniale ale persoanei juridice, însă asemenea drepturi erau recunoscute și anterior în doctrină.

Instanța de apel a reținut că întreținerea și promovarea unei imagini publice favorabile are ca scop final maximizarea profitului (de exemplu, prin atragerea sau fidelizarea clienților cu convingeri asemănătoare), însă imaginea persoanei juridice este un drept distinct și necuantificabil în bani, prin esența sa nepatrimonială.

Caracterul independent al dreptului la imagine, a susținut instanța de apel, are drept consecință faptul că nu întotdeauna o afectare a sa are o reflectare patrimonială, astfel cum susțin intimele-pârâte, la fel cum nu întotdeauna o societate comercială obține beneficii patrimoniale de pe urma îmbunătățirii imaginii sale.

S-a mai reținut că în contextul social contemporan, se poate afirma, contrar celor expuse în opinia doctrinară minoritară citată de pârâte, că nu întotdeauna daunele de imagine sunt dublate de daune materiale. Este adevărat că percepția negativă creată publicului despre societatea comercială reclamantă ar putea avea și consecințe patrimoniale ce s-ar putea evidenția, în final, în actele contabile (spre exemplu, în cazul reclamantei, unii abonați ar putea renunța la continuarea contractelor, iar unele persoane ar alege să încheie contracte cu alte societăți, ceea ce ar duce la o scădere a veniturilor societății). O asemenea urmare nu este însă obligatoriu a se produce, și nici nu poate constitui un criteriu de apreciere a existenței prejudiciului moral.

Prezentând jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului în a recunoaște un prejudiciu moral persoanei juridice și de a acorda acestora daune morale, instanța de apel a reținut că, în prezenta speță, în urma campaniilor de presă desfășurate de pârâte, imaginea societății în ochii publicului a fost afectată negativ, iar probe în acest sens sunt comentariile publicului din mediul virtual, prezentate de reclamantă în transcriere și necontestate de pârâte și din examinarea cărora rezultă că nenumărate persoane au o percepție negativă despre societatea reclamantă, exprimată prin termeni ca "abuz", "lipsă de bun simț", "escroci".

O altă serie de probe, a reținut instanța de apel, sunt transcrierile mesajelor transmise de către public societăților pârâte care au fost prezentate inclusiv pe posturile de televiziune; în cuprinsul acestor mesaje, membri ai publicului declară că sunt "stupefiați", "revoltați", "nemulțumiți", precum și că fac "plângeri" și că "reclamă abuzurile" A.

În demonstrarea legăturii de cauzalitate pentru antrenarea răspunderii civile delictuale, instanța de apel a reținut că în speță, pe de o parte, legătura de cauzalitate între faptele ilicite reținute în sarcina intimatelor-pârâte și prejudiciul menționat mai sus rezultă din examinarea înscrisurilor doveditoare ale mesajelor din mediul virtual, întrucât ele au fost postate pe paginile de internet dedicate de pârâte materialelor din campanie sau pe site-ul petitie.ro, petiția fiind de asemenea promovată de pârâte pe paginile posturilor de televiziune C. și I., sub titlul "Semnează petiția online Vrem I. în pachetul de bază al A."

Pe de altă parte, s-a reținut că, chiar textul unora dintre mesaje arată că opiniile negative au fost generate de modalitatea în care s-a perceput întreruperea difuzării posturilor TV în discuție, astfel încât percepția negativă a publicului, exprimată în mesajele analizate, a fost o consecință directă a campaniilor derulate de pârâte.

Referitor la susținerea intimatelor-pârâte în sensul că informațiile legate de întreruperea retransmiterii posturilor de televiziune au fost prezentate și de alte mijloace de informare în masă, instanța de apel a apreciat că nu înlătură constatările de mai sus, întrucât nu s-a dovedit că au existat alte relatări, în aceeași manieră tendențioasă, în afara celor realizate prin mijloacele aparținând aceluiași trust de presă și faptul că publicul preia, în exprimările analizate, chiar mesajul propagat în cadrul campaniilor de presă, este de natură a sublinia legătura directă între aceste campanii și opinia publicului.

În ce privește repararea prejudiciului moral, instanța de apel, a constatat că în rejudecarea apelului s-a invocat problema unei inadmisibilități a acțiunii în constatare, însă astfel cum s-a arătat în ședința de la ultimul termen de judecată, această chestiune nu este o veritabilă excepție procesuală, ci, cel mult, o critică la adresa sentinței Tribunalului, iar partea care o formulează nu a înțeles să declare apel.

Pe de altă parte, instanța de apel a reținut că acțiunea nu este inadmisibilă, întrucât constatarea caracterului ilicit al faptei reprezintă, prin ea însăși, o modalitate de reparare în natură a prejudiciului nepatrimonial, fiind acceptată și sub imperiul doctrinei elaborate în legătură cu vechiul C. civ., sub influența directă a soluțiilor Curții Europene a Drepturilor Omului, care a considerat, de multe ori, că recunoașterea încălcării unui drept protejat de convenție poate reprezenta o reparație a prejudiciului moral.

Instanța de apel a concluzionat că față de cele reținute cu privire la faptele ilicite și existența răspunderii, se impune admiterea capătului 1 și constatarea caracterului ilicit al campaniilor de presă desfășurate de pârâte împotriva reclamantei.

În ce privește solicitarea reclamantei de a se interzice pârâtelor să mai desfășoare în viitor companii de denigrare cu privire la A., instanța de apel a reținut că, întrucât faptele imputate au încetat, interzicerea unor fapte distincte, viitoare, nu constituie o consecință logică a celor analizate în prezentul dosar și nu intră în sfera răspunderii civile delictuale. Mai

mult, sub imperiul noului C. civ., art. 253 lit. b) permite instanței să dispună interzicerea faptei pentru viitor doar împreună cu încetarea acesteia, în situația în care aceasta durează încă, ceea ce nu este cazul în speță.

Prin urmare, s-a considerat că nu se justifică admiterea acestui capăt de cerere.

Referitor la solicitarea reclamantei de reparare a prejudiciului ce i-a fost cauzat prin obligarea părâtelor în solidar la plata sumei de 5.000.000 lei, cu titlu de daune morale, instanța de apel a reținut că în ce privește posibilitatea acordării daunelor morale unei persoane juridice, față de considerațiile anterioare, conform cărora persoana juridică poate fi titular al drepturilor nepatrimoniale, atât sub imperiul vechiului C. civ. cât și al celui nou, față de prevederile exprese ale art. 257 C. civ., precum și față de constatarea că drepturile de această natură ale reclamantei au fost încălcate în speță, se impune soluția acordării reparației patrimoniale.

În ceea ce privește cuantumul daunelor morale, s-a reținut că nici vechea reglementare și nici cea nouă nu prevăd criterii de determinare a acestora și că în doctrină s-a arătat doar că judecătorul este singurul care, în raport cu consecințele suferite de parte, trebuie să aprecieze o anumită sumă globală care să compenseze pierderea suferită de parte.

Astfel, a reținut instanța de apel, cum a arătat Înalta Curte de Casație și Justiție în decizia prin care a dispus rejudecarea apelului, suma astfel acordată va trebui să se afle într-un raport rezonabil de proporționalitate cu atingerea adusă, având în vedere, totodată, gradul de lezare a valorilor sociale ocrotite, intensitatea și gravitatea atingerii aduse acestora.

În ceea ce privește afectarea imaginii publice a reclamantei instanța de apel a reținut că a fost gravă, având în vedere, în acest sens, atât plaja largă a destinatarilor campaniei (numărul mare de membri ai publicului la care a ajuns mesajul părâtelor, distribuit prin posturi TV cu largă audiență și prin internet), cât și intensitatea și vehemența reacțiilor de adversitate pe care membrii ai publicului le-au manifestat, astfel cum acestea au fost descrise mai sus.

S-a reținut că în dimensionarea compensației se impune, apoi, și raportarea la ceea ce reclamanta însăși consideră o reparație echitabilă, dar, sub acest aspect, trebuie avut în vedere că reclamanta și-a apreciat pretențiile prin raportare și la faptele imputabile unei a patra părâte, cu privire la care a renunțat la judecată. Totuși, și în această privință, instanța de apel a avut în vedere că actele materiale din cadrul campaniilor ce au fost imputate părâtei ce nu mai este parte în dosar sunt mai puține în raport cu cele reținute în sarcina celorlalte părâte.

În plus, instanța de apel a apreciat că faptele imputate părâtelor în contradictoriu cu care se pronunță prezenta decizie au avut o contribuție mai mare la producerea prejudiciului, dat fiind impactul mai puternic pe care mesajul transmis în presa audiovizuală îl are, în contextul social actual, față de cel transmis prin presa scrisă.

Referitor la apărarea părâtelor-intimate, în sensul că sunt nefondate criteriile invocate de reclamantă pentru justificarea cuantumului prejudiciului, deoarece subiectele ce fac obiectul prezentului dosar ar fi fost larg dezbătute de către toate mijloacele de informare în masă, instanța de apel a reținut, pe de o parte, că reclamanta a precizat în mod explicit că a avut în vedere doar prejudiciul ce consideră că i-a fost provocat prin acțiunile părâtelor. Pe de altă parte, nu s-a dovedit în speță că alte mijloace de informare, din afara trustului de presă din care fac parte intimatele, au prezentat informațiile în modul în care au făcut-o ele, cu încălcarea normelor legale și în scopul de a afecta imaginea publică a societății reclamante.

Cu luarea în considerare a tuturor celor expuse mai sus, instanța de apel a reținut că suma de 3500000 lei reprezintă o justă compensație a prejudiciului moral suferit de apelanta-reclamantă și că părătele vor fi obligate în solidar la plata sumei de mai sus, astfel cum s-a reținut în preambulul motivării, chestiunea solidarității fiind una ce, conform deciziei de casare, se impunea a fi soluționată cu prioritate.

Față de solicitarea reclamantei de a fi obligate părătele să difuzeze dispozitivul hotărârii timp de o lună de zile de la data rămânerii irevocabile pe posturile de televiziune F., I., C., G., J. și K. și să publice hotărârile în integralitate în 5 cotidieni de largă circulație, respectiv: Jurnalul Național; Gazeta Sporturilor; Evenimentul Zilei; Libertatea; Adevărul o dată pe săptămână timp de o lună de la data rămânerii irevocabile a hotărârii, precum și pe toate paginile de Internet aparținând H. timp o lună de la data rămânerii irevocabile a hotărârii, instanța de apel a reținut și acest capăt de cerere că este întemeiat, având în vedere necesitatea reparării, pe cât posibil, în natură a prejudiciului nepatrimonial, precum și, în ce privește cea de-a doua faptă, prevederile exprese ale art. 253 alin. (3) lit. a) raportat la 257 din noul C. civ.

Făcând aplicarea art. 274 C. proc. civ., instanța de apel a apreciat că se impune acordarea cheltuielilor de judecată efectuate în fața instanței de fond și dovedite cu privire la capetele de cerere admise, în măsura admiterii pretențiilor reclamantei, respectiv taxa judiciară de timbru de 39111 lei calculată potrivit L 146/1997 la valoarea de 350000 lei

acordată reclamantei, și câte 8 lei pentru fiecare dintre cele trei capete de cerere neevaluabile în bani admise, și timbrul judiciar de 5 lei, respectiv 39140 lei.

În ceea ce privește cheltuielile de judecată în apel, s-a reținut că, la ultimul termen de judecată, reprezentantul apelantei a arătat că le va solicita pe cale separată.

Împotriva acestei decizii, pârâtele SC C. SA, SC B. SA și SC L. SRL (fosta SC E. SA) au declarat recurs. Pârâta SC L. SRL (fosta SC E. SA) a declarat recurs și împotriva încheierii din 15 februarie 2016 pronunțată de Curtea de Apel București, secția a VI-a civilă.

1. Recursul declarat de pârâta L. SRL a fost întemeiat pe dispozițiile art. 304 pct. 5 și pct. 7 C. proc. civ.

În susținerea motivelor de recurs invocate, recurenta a arătat, în esență, că hotărârea recurată a fost pronunțată cu ignorarea îndrumărilor și a statuărilor în drept reținute prin decizia de casare nr. 1.454 din 27 mai 2015, pronunțată de Înalta Curte de Casație și Justiție, în soluționarea recursurilor formulate în cadrul primului ciclu procesual împotriva hotărârii instanței de apel.

Recurenta susține că, în ceea ce o privește, îndrumările instanței supreme urmau să fie soluționate de către instanța de apel din perspectiva faptului că L. nici măcar nu deține o licență necesară radiodifuzorilor, neavând posibilitatea legală a difuzării niciunui material dintre cele invocate de intimata A. SA ca fiind prejudiciatoare.

În opinia recurenteii, prin hotărârea pronunțată, nesocotind îndrumările instanței supreme, Curtea de Apel București a procedat la o inversare a etapelor în care fiecare dintre aceste probleme esențiale ar fi trebuit soluționate, înfrângând astfel raționamentul logico-juridic avut în vedere de instanța supremă în stabilirea limitelor casării.

Recurenta consideră că, deși urmare îndrumărilor deciziei de casare, instanța de apel avea obligația de a analiza natura juridică a răspunderii ce poate fi antrenată urmare depășirii limitelor libertății de exprimare de către formatorul de opinie, având în vedere că, prin raportare la prevederile art. 10 din Convenție, răspunderea radiodifuzorului este o răspundere specifică, derogatorie dreptului comun, cu toate acestea Curtea de Apel București a procedat doar la o analiză pur formală a acestor aspecte și doar din perspectiva răspunderii delictuale de drept comun, cu scopul oferirii unei aparențe de legalitate a hotărârii astfel pronunțate și de respectare a limitelor casării.

În opinia recurenteii instanța de apel avea obligația de a verifica și în ce condiții poate fi atrasă răspunderea juridică a L. SRL în condițiile inexistenței în persoana sa a calității de radiodifuzor, precum și în condițiile în care întregul probatoriu invocat de A. în vederea pretinsului caracter ilicit al faptelor și a pretinsului prejudiciu cauzat se referă aproape exclusiv la materialele audiovizuale și la fapte reclamate față de celelalte două pârâte.

Totodată, susține recurenta, deși instanța supremă a reținut că prejudiciul pretins de persoana juridică poate fi cuantificat în raport de criteriile obiective, precum și efectuarea unei expertize judiciare, prin soluționarea cauzei, contrar celor dispuse de instanța supremă, instanța de apel a procedat numai la o analiză pur subiectivă a prejudiciului, stabilind cuantumul acestuia, în lipsa oricărui criteriu obiectiv, la suma de 3.500.000 lei.

Hotărârea atacată, susține recurenta, a fost pronunțată cu încălcarea normelor de procedură prevăzute de dispozițiile art. 294 C. proc. civ., prin soluția pronunțată, instanța de apel modificând cauza acțiunii formulate de A..

Astfel, susține recurenta, cauza ce fundamentează acțiunea în justiție a A. este dată de repararea prejudiciului pretins suferit urmare încălcării limitelor libertății de exprimare prevăzute prin art. 10 din Curtea Europeană a Drepturilor Omului, fiind important a se reține faptul că, prin cauza cererii de chemare în judecată nu se poate înțelege decât acea cauza debendi, respectiv cauza raportului juridic sau al obligației puse în discuție.

Recurenta susține că pentru a proceda la o soluționare legală și temeinică a litigiului, instanța de apel avea obligația stabilirii regimului juridic aplicabil răspunderii radiodifuzorului, dar și a L. SRL prin raportare la cauza dedusă judecării prin acțiunea introductivă, respectiv, stabilirea regimului juridic aplicabil al răspunderii radiodifuzorului și a L. SRL în ipoteza depășirii limitelor libertății de exprimare.

Însă, susține recurenta, cu toate acestea, pentru a stabili faptul că răspunderea L. SRL este o răspundere pentru fapta proprie ce poate fi antrenată chiar și anterior stabilirii unei răspunderi a formatorului de opinie, instanța de apel a schimbat cauza dedusă judecării, reținând că aceasta ar consta în atragerea răspunderii L. SRL pentru fapta proprie.

În susținerea motivului de recurs prevăzut de art. 304 pct. 7 C. proc. civ., recurenta a susținut că, instanța de apel a procedat doar la o analiză formală a aspectelor referitoare la natura juridică și regimul juridic aplicabil al răspunderii ce

poate fi atrasă radiodifuzorilor, fără a motiva nici în fapt și nici în drept silogismul logico-juridic care a condus instanța de apel la aprecierea faptului că răspunderea societăților pârâte poate fi antrenată în mod distinct și chiar anterior răspunderii formatorilor de opinie.

Recurenta consideră că în ceea ce o privește, în lipsa calității de radiodifuzor, instanța de apel avea obligația de a analiza în ce condiții ar putea fi atrasă răspunderea juridică a L. SRL, în condițiile în care față de L. SRL se invoca doar o simplă redare a unor informații deja dezbătute în presă, susținere oricum nedovedită.

Recurenta arată că, simpla reținere de către instanța de apel, potrivit căreia o campanie de presă reținută ca fiind o faptă unică înțeleasă ca o succesiune de comunicări publice realizate prin orice mijloace de comunicare în masă, ce este distinctă de fiecare act de comunicare publică ce o compune, nu poate reprezenta o motivare a silogismului logico-juridic prin care s-a stabilit că răspunderea juridică a L. SRL poate fi atrasă în condițiile în care, toate faptele reclamate nu aparțin subscrisei, neexistând la dosarul cauzei nicio probă în acest sens.

Mai mult decât atât, susține recurenta, nemotivarea hotărârii instanței de apel este dată și de faptul că, deși L. SRL nu deține calitatea de radiodifuzor, stabilirea răspunderii juridice a fost realizată în aceleași condiții cu ale celorlalte două pârâte, fapt ce conduce la concluzia că analiza instanței de apel a fost una pur formală, neoferind o motivare în condițiile rigorilor impuse de dispozițiile art. 261 C. proc. civ.

În opinia recurente, instanța de apel nu a prezentat silogismul logico-juridic ce a condus, pe de o parte, la stabilirea faptului că pretinsul prejudiciu cauzat în speță, ca urmare a depășirii limitelor libertății de exprimare, constituie un prejudiciu moral, iar pe de altă parte, la cuantificarea prejudiciului la suma de 3.500.000 lei.

În ce privește natura juridică a prejudiciului, susține recurenta, prin hotărârea pronunțată instanța de apel a procedat doar la o expunere pur teoretică a prejudiciului ce poate fi cauzat urmare afectării dreptului de imagine ce nu poate echivala cu o motivare în sensul dispozițiilor art. 261 C. proc. civ.

În ceea ce privește quantumul prejudiciului acordat la suma de 3.500.000 lei, recurenta consideră că, instanța de apel s-a pronunțat exclusiv prin raportare la un singur criteriu și anume constatarea acesteia potrivit căreia afectarea imaginii publice a reclamantei a fost gravă, fără a analiza și criteriile obiective solicitate de L. SRL.

Recurenta susține că prin hotărârea pronunțată instanța de apel nu a oferit o motivare nici în ceea ce privește stabilirea legăturii de cauzalitate între fapte și prejudiciu, procedând, pe de o parte, doar la o analiză pur formală a legăturii de cauzalitate, iar, pe de altă parte, această analiză formală nici măcar nu are în vedere și pretinsa "campanie" desfășurată în anul 2011, dar pentru care instanța de apel a dispus repararea pretinsului prejudiciu moral cauzat.

În opinia recurente hotărârea a fost pronunțată cu interpretarea și aplicarea greșită a prevederilor art. 1 și 3 din Legea nr. 504/2002; Decizia CNA nr. 220/2011, art. 10 din Convenția Europeană a Drepturilor Omului și a dispozițiilor art. 998, 999 și 1003 C. civ. de la 1864, precum și art. 1349, 1357, 1382 și 1534 C. civ., în cauză nefiind îndeplinite condițiile pentru atragerea răspunderii civile delictuale.

În continuarea motivării recurenta a făcut o analiză a condițiilor de antrenare a răspunderii civile delictuale raportat la reținerile instanței de apel, la normele legale aplicabile și la respectarea îndrumărilor date în decizia de casare.

Astfel, recurenta a arătat, în esență, că instanța de apel a stabilit în mod greșit elementele constitutive ale pretinsei fapte ilicite; condiția prejudiciului nu este îndeplinită, în stabilirea quantumului prejudiciului moral instanța de apel nu s-a raportat la criteriile obiective statuate prin decizia de casare; nu au fost administrate probe din cuprinsul cărora să rezulte pretinsele prejudicii suferite de către reclamanta A. SA și faptul că pârătele fac parte din același grup de societăți nu poate conduce la aplicarea solidarității pentru orice faptă pretins ilicită săvârșită de una din societăți.

Tot din această perspectivă a analizei condițiilor răspunderii civile delictuale, recurenta a susținut că legătura de cauzalitate în ce o privește nu există, iar pretinsa legătură de cauzalitate, pe de o parte a fost analizată formal, iar pe de altă parte analiza nu are în vedere și "campania" din 2011.

Cât privește cerința săvârșirii faptei cu vinovăție, recurenta a susținut că, aceasta nu este îndeplinită, întrucât nu poate fi reținută intenția de a defăima sau prejudicia intimata din prezenta cauză.

Recurenta susține că, în lipsa unei fapte ilicite, obligarea L. SRL de a difuza și publica dispozitivul hotărârii de la data rămânerii irevocabile timp de o lună, pe postul de televiziune și într-un cotidian de largă circulație, este nelegală.

Pentru aceste motive recurenta-pârâtă a solicitat admiterea recursului, în principal, casarea în tot a deciziei recurate și

trimiterea cauzei spre rejudecare instanței de apel în raport de incidența în cauză a motivelor de recurs prevăzute de art. 304 pct. 5 și pct. 7, prin raportare la dispozițiile art. 312 și ale art. 312 și 314 C. proc. civ., iar în subsidiar, modificarea deciziei recurate în sensul respingerii apelului declarat de A. SA împotriva Sentinței nr. 7802 din 13 decembrie 2008 pronunțată de Tribunalul București.

2. Recursurile declarate de pârâtele C. SA și Societatea B. SA împotriva Deciziei nr. 405/A/2016 din 7 martie 2016 pronunțată de Curtea de Apel București, secția a VI-a civilă, au fost întemeiate pe dispozițiile art. 304 pct. 5 și pct. 7 C. proc. civ. și deși au fost înregistrate prin înscrisuri distincte, motivele de recurs sunt identice cu motivele formulate de recurenta-pârâtă L. SRL, astfel încât nu se va relua conținutul lor, Înalta Curte de Casație și Justiție apreciind că este suficientă această prezentare a lor, prin trimitere la cele susținute de recurenta-pârâtă L. SRL.

3. Recursul declarat de pârâta Societatea B. SA împotriva încheierii de ședință din data de 15 februarie 2016 pronunțată de Curtea de Apel București, secția a VI-a civilă, a fost întemeiat pe dispozițiile art. 304 pct. 9 C. proc. civ.

În susținerea motivului de recurs invocat, recurenta pârâtă a arătat că soluția instanței de apel cu privire la excepția inadmisibilității primului capăt al cererii de chemare în judecată, este dată cu încălcarea și aplicarea greșită a dispozițiilor art. 136 C. proc. civ. și a dispozițiilor art. 3, art. 88 alin. (1), art. 90, art. 91 din Legea nr. 504/2002.

Chestiunile invocate în susținerea excepției inadmisibilității, susține recurenta, nu reprezintă apărări de fond, ci o veritabilă excepție, de ordine publică, care face de prisos cercetarea oricăror aspecte pe fondul primului capăt de cerere.

Pentru aceste motive recurenta-pârâtă a solicitat admiterea recursului, în principal, casarea încheierii recurate și trimiterea spre rejudecare instanței de apel, iar, în subsidiar, modificarea încheierii recurate în sensul respingerii primului capăt de cerere cu privire la comunicările audiovizuale, ca inadmisibil.

Prin întâmpinarea depusă la dosar, intimata-reclamantă A. SA, răspunzând fiecărui motiv de recurs invocat de către recurențele-pârâte, a solicitat respingerea recursurilor ca neîntemeiate.

Înalta Curte de Casație și Justiție, analizând decizia atacată prin prisma criticilor formulate și apreciind că o parte dintre acestea sunt întemeiate, va admite recursurile declarate împotriva deciziei și va casa decizia pentru considerentele ce se vor expune în cele ce urmează.

Precizare prealabilă: Având în vedere că recurențele, cu argumente asemănătoare, susțin aceeași poziție procesuală, raportat la temeiurile de drept invocate, Înalta Curte de Casație și Justiție va răspunde printr-un considerent comun celor trei recursuri declarate împotriva deciziei. Totodată, față de soluția de casare cu trimitere, va analiza doar motivele care fundamentează această soluție, urmând ca instanța de apel să aibă în vedere și celelalte critici formulate de către recurențe.

În privința criticilor derivate din nerespectarea recomandărilor date prin decizia de casare, Înalta Curte observă că acest motiv este fondat, în speță fiind încălcate prevederile art. 315 C. proc. civ.

Din această perspectivă se va reține că instanța de recurs prin Decizia nr. 1.454 din 27 mai 2015 pronunțată de Înalta Curte de Casație și Justiție, a recomandat ca instanța de apel să analizeze "dacă sunt întrunite condițiile antrenării răspunderii civile delictuale pentru cele trei societăți" sub cele trei aspecte enumerate, respectiv: "1. Dacă răspunderea civilă delictuală a celor trei pârâte (societatea B. SA, societatea C. SA, societatea L. SRL) poate fi angajată anterior sau numai ulterior ori concomitent stabilirii în contradictoriu cu formatorii de opinie a unei răspunderi delictuale urmare depășirii limitelor prevăzute de art. 10 din Convenție și în caz afirmativ; 2. dacă răspunderea civilă delictuală a celor trei pârâte (societatea B. SA, societatea C. SA, societatea L. SRL) este o răspundere pentru fapta proprie sau pentru fapta altuia și 3. dacă răspunderea civilă delictuală a celor trei pârâte (societatea B. SA, societatea C. SA, societatea L. SRL) este o răspundere individuală sau una solidară."

Față de recomandările instanței de casare, se constată că instanța de apel nu a analizat în primul rând dacă sunt întrunite condițiile antrenării răspunderii civile delictuale din perspectiva depășirii limitelor prevăzute de art. 10 din Convenția Europeană a Drepturilor Omului și dacă eventuala depășire a acestor limite se poate analiza numai cu privire la activitatea desfășurată de radiodifuzor.

O atare abordare în soluționarea cauzei se impunea în raport de faptul că reglementarea libertății de exprimare și a condițiilor de exercitare a acesteia este cuprinsă atât în norme interne (art. 30 din Constituția României), cât și în norme internaționale (art. 10 din Convenția Europeană a Drepturilor Omului), întrucât doar în ipoteza în care s-ar fi constatat, că prin pretinsele "campanii" incriminate, pârâtele societatea B. SA, societatea C. SA, societatea L. SRL s-au aflat în afara limitelor de protecție oferite de art. 10 din convenție, ar fi putut fi astfel atrasă răspunderea civilă delictuală pentru

fapta ilicită.

Totodată, se constată că prin sintagma "și în caz afirmativ", prezentată în primul aspect ce trebuia avut în vedere în analiza antrenării răspunderii civile delictuale din perspectiva limitelor libertății de exprimare prevăzute prin art. 10 din Convenția Europeană a Drepturilor Omului, instanța de recurs a recomandat ca această analiză să fie efectuată în ordinea prezentată, întrucât aspectele ce trebuiau urmărite de instanța de apel sunt interdependente în sensul că din analiza primului aspect decurge analiza celorlalte aspecte.

Ori, deși obligatorii aceste recomandări, potrivit dispozițiilor art. 315 C. proc. civ., este de observat că instanța de apel nu s-a conformat recomandărilor date prin decizia de casare, ci a înțeles ca "toate aceste probleme trebuie tratate global", apreciind că "analiza ar trebui să pornească de la cea de-a doua întrebare", realizând o analiză formală a aspectelor recomandate.

De asemenea, se apreciază că instanța de apel a procedat la o analiză formală a aspectelor referitoare la natura juridică și regimul juridic aplicabil al răspunderii ce poate fi atrasă radiodifuzorilor și fără a stabili dacă sunt întrunite condițiile răspunderii civile delictuale din perspectiva aspectelor recomandate; a considerat că "răspunderea delictuală a celor trei părâte, respectiv societatea B. SA, societatea C. SA, societatea L. SRL poate fi angajată distinct și chiar anterior stabilirii unei răspunderi a formatorilor de opinie" (penultimul paragraf pag.20 din decizia recurată).

Or, această reținere contravine recomandărilor instanței de casare care a precizat că numai după depășirea aspectelor prealabile, esențiale soluționării cauzei, în ipoteza depășirii limitelor libertății de exprimare, va analiza condițiile generale ale atragerii răspunderii civile delictuale.

Tot prin decizia de casare nr. 1.454 din 27 mai 2015 instanța supremă a arătat că "un eventual prejudiciu moral al unei societăți comerciale poate avea repere obiective de cuantificare, pe calea unei expertize judiciare".

În rejudecare, instanța de apel, după o expunere teoretică a prejudiciului ce poate fi cauzat urmare afectării dreptului la imagine, cu referiri la impactul presupuselor fapte imputabile părâtelor asupra imaginii publice a reclamantei, fără o corectă administrare a întregului material probator din care să rezulte în ce mod presupusa "afectare negativă a opiniei publicului față de societatea reclamantă" a influențat activitatea și imaginea societății reclamante și fără a stabili obiectivele de cuantificare și a demonstra în plan probator raportul de cauzalitate cu fapta culpabilă, a considerat că "suma de 3500000 lei reprezintă o justă compensație a prejudiciului moral suferit de apelanta-reclamantă".

Deși s-a făcut o analiză a condițiilor generale a antrenării răspunderii civile delictuale, instanța de apel a făcut o analiză sumară și nu a stabilit în mod clar dacă răspunderea părâtelor este individuală sau solidară, reținând doar că "dată fiind unicitatea fiecărei fapte (campania de presă), în ceea ce privește solidaritatea, răspunsul trebuie să fie, de asemenea, afirmativ, în sensul existenței răspunderii solidară".

Potrivit art. 315 alin. (1) C. proc. civ., în caz de casare, hotărârea instanței de recurs asupra problemelor de drept dezlegate, precum și asupra necesității administrării unor probe, sunt obligatorii pentru judecătorii fondului.

Deși recomandările Deciziei nr. 1.454 din 27 mai 2015 sunt obligatorii, potrivit dispozițiilor art. 315 C. proc. civ., este de observat că instanța de apel nu s-a conformat acestora.

Procedând astfel, instanța de apel nu s-a conformat dezlegărilor obligatorii date de instanța de recurs prin Decizia nr. 1.454 din 27 mai 2015 și nu a răspuns pe deplin recomandărilor formulate de aceasta, ceea ce atrage casarea deciziei pronunțate pentru încălcarea prevederilor art. 315 C. proc. civ.

În consecință, Înalta Curte urmează să admită recursurile declarate de părâte, să caseze decizia atacată și să trimită cauza spre rejudecare la aceeași instanță de apel.

Recursul declarat de părâta societatea B. SA împotriva încheierii de ședință din data de 15 februarie 2016.

Motivul prevăzut de dispozițiile art. 304 pct. 9 C. proc. civ., vizează lipsa temeiului legal al hotărârii criticate sau aplicarea greșită a legii.

Din perspectiva motivului de recurs invocat, recurenta a susținut că încheierea recurată a fost dată cu încălcarea și aplicarea greșită a dispozițiilor art. 136 C. proc. civ. și a dispozițiilor art. 3, art. 88 alin. (1), art. 90, art. 91 din Legea nr. 504/2002, iar chestiunile invocate în susținerea excepției inadmisibilității, nu reprezintă apărări de fond, ci o veritabilă excepție, de ordine publică, care face de prisos cercetarea oricăror aspecte pe fondul primului capăt de cerere.

Art. 136 C. proc. civ., în forma de la data sesizării instanței, prevedea că "Excepțiile de procedură care nu au fost

propuse în condițiile art. 115 și 132 nu vor mai putea fi invocate în cursul judecății, afară de cele de ordine publică, care pot fi invocate în cursul procesului, în cazurile și condițiile legii".

Conform opiniei doctrinare noțiunea de inadmisibilitate vizează nu excepția, ci efectul spre care tinde aceasta, o anumită modalitate de respingere a cererii, iar prin rezultatele ei duce la apărări de fond.

Așadar, se constată că instanța de apel a apreciat în mod corect că nu sunt aplicabile dispozițiile art. 137 alin. (1) C. proc. civ. în etapa apelului și în consecință a apreciat corect că nu este în discuție o veritabilă excepție procedurală.

Având în vedere aceste considerente, Înalta Curte în temeiul dispozițiilor art. 312 alin. (1) C. proc. civ., va respinge ca nefondat recursul declarat de recurenta-pârâtă SC L. SRL (fosta SC E. SA) împotriva încheierii din 15 februarie 2016 pronunțată de Curtea de Apel București, secția a VI-a civilă.

PENTRU ACESTE MOTIVE

ÎN NUMELE LEGII

D E C I D E:

Admite recursurile declarate de recurente-pârâte SC C. SA, SC B. SA și SC L. SRL (fosta SC E. SA) împotriva Deciziei nr. 405/A/2016 din 7 martie 2016 pronunțată de Curtea de Apel București, secția a VI-a civilă.

Casează decizia recurată și trimite cauza spre rejudecare aceleiași instanțe.

Respinge ca nefondat recursul declarat de recurenta-pârâtă SC L. SRL (fosta SC E. SA) împotriva încheierii din 15 februarie 2016 pronunțată de Curtea de Apel București, secția a VI-a civilă.

Irevocabilă.

Pronunțată în ședință publică, astăzi 24 noiembrie 2016.

Procesat de GGC - DE